

NÉMET KATONA ANYÁRA ÉS GYERMEKÉRE LŐ, Lettország, 1942

ADALÉK A MORÁL GENEALÓGIÁJÁHOZ

FRIEDRICH NIETZSCHE

A SZENVEDÉS látványa jót tesz, a szenvedés előidézése pedig még jobb – kemény igazság ez, de régi, hatalmas, emberi, túlságosan is emberi igazság, amelyet talán még a majmok is igaznak ismernének el: mert úgy mondják, hogy különleges kegyetlenségek dolgában már „előre jelzik”, előre vetítik az embert, mintegy az ember „előjátékának” tekinthetők. Kegyetlenség nélkül nincs ünnepély: így tanítja az ember legrégebbi és leghosszabb történelme – és a büntetésben is olyan sok *ünnepélyesség* van!

Mellesleg szólva e gondolatokkal nem pesszimistáink életuntóságának nyikorgó kerekű malmára hajtom a vizet; ellenkezőleg: nyomatékosan bizonyítandó, hogy az élet boldogabb volt a földön, amikor az emberiség még nem szégyellte a kegyetlenségét, mint most, amikor pesszimisták léteznek. Az emberiség fölött az ég annak arányában borult el egyre inkább, ahogy az ember egyre jobban szégyellte az *ember előtt* önmagát. A megfáradt, pesszimista tekintet, a bizalmatlanság az élet rejtélyével szemben, az undor jeges nemet mondása az életre nem éppen az emberi faj *leggonoszabb* korszakának ismerve; inkább mocsári palántákként akkor bukkannak napvilágra, miután már megszületett a mocsár, amelyben honosak – mármint a beteges kifinomultságra és moralizálásra gondolok, amelyek révén az „emberi” állat megtanulta szégyellni valamennyi ösztönét. Az „angyallá” változás felé vezető

7.
fejezet

úton (hogy ne használjunk ennél erősebb szót) az ember elrontotta érzékeny gyomrát és lepedékkel csúfította el nyelvét, s ezek nem csupán elundorítják az állati örömtől és ártatlanságtól, hanem jószerevével magától az élettől is elveszik a kedvét, ekképp még az is megesik vele, hogy befogja a saját orrát, nehogy megérezze netán a tulajdon szagát, és III. Ince pápával együtt megszerkeszti saját undorítótságának katalógusát („tisztátalan nemzés, undorkeltő táplálkozás az anya testéből, az emberi testet felépítő tisztátalan anyagok, émelyítő bűz, a nyál, a vizelet és az ürülék kiválasztása”). Ma, amikor a szenvedést még mindig első érvként sorakoztatják föl a létezés *ellen*, mintegy a létezés legszörnyűbb kérdőjeleként, nem ártana, ha egy kicsit emlékezetünkbe idéznénk azokat a régi időket, amikor fordítva ítélték, mert nem akartak lemondani a szenvedés *előidézéséről*, és valami igazán elbűvölő dolgot láttak benne, olyasmit, ami egyedülálló módon bátorít és csábít az *életre*.

[FRIEDRICH NIETZSCHE:

ADALÉK A MORÁL GENEALÓGIÁJÁHOZ (VITAIRAT),

ford. Romhányi Török Gábor, Holnap Kiadó, Bp., 1996, 72–73. o.]

INDIÁNIRTÁS BRAZÍLIÁBAN. Egy Cinta Larga-törzsbeli nőt élve egy fára akaszt két férfi a Juinà-Mirim-ültetvényről, hogy bozótvágó késsel szétdarabolja. A képet Valdemar Weber jezsuita szerzetes kapta az SPI (indiánvédő szervezet) egy tisztviselőjétől, és eljuttatta a *Globo* című újságnak, amely 1963 decemberében tette közzé.